

שפת אמת, שמות, פרשת פקודי-החודש, שנה תרל"א

ובמדרש⁽¹⁾: פקודי איש אמונות רב ברכות כו'. בא ליישב כי במנין אין הברכה שולט⁽²⁾. והתירוץ כתוב ג"כ בזוה"ק⁽³⁾ שכיון שהי' ע"פ משה הי' ברכה במנין ג"כ. והענין כי **כל ריבוי הוא למטה** כמ"ש **בספר הישר** כי "כל המתקרב להקדושה נתמעט ונעשה אחד", ע"ש שער י"א⁽⁴⁾. אך ע"י אמונה כראוי, שפי' אמונה - 'להיות נמשך אחר השורש מקום האחדות'⁽⁵⁾, אף שהוא במקום הפירוד, ממילא נמשך ההארה העליונה גם בתוך המנין והרבי כנ"ל. וזהו כל ענין המשכן כנ"ל להמשיך הארה עליונה גם תוך עבודה ועשי' כנ"ל. ולכך הוקם ג"כ בר"ח ניסן⁽⁶⁾, כנ"ל 'החודש הזה לכם', וע"י משה אספקלריא דנהרא⁽⁷⁾ בחי' החודש הזה כנ"ל.

ביאור של הרב אבי גולדברג הי"ד (מפי השמועה) : נאמנותו של משה הייתה סוד הברכה ששרתה במשכן. מפני שאין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין, קרי כאשר אינו מביט בנגלה לעיניו אלא בשורש הדברים הנובעים מן הקב"ה, ואם כן "פקודי המשכן ומנינו" הייתה עלולה לצמצם את הברכה בו, אבל משה שהיה נאמן ביתו של הקב"ה והאמין שהכל מאתו יתברך, ראה מעבר, בסוד האחדות, בחיבור של עם ישראל ושל הקדושה, לכן שרתה הברכה במעשה ידיו. וכך ראוי לנו לעשות, שנזכה.

(5) מהר"ל נתיבות עולם, נתיב האמונה, פרק א:

בספר משלי (כ') "רב אדם יקרא איש חסד ואיש אמונים מי ימצא". שלמה המלך ע"ה אמר כי בני אדם הרבה יקרא כל אחד שהוא בעל חסד, זה עושה חסד בדבר זה וזה עושה חסד בדבר אחר, עד שהרבה בני אדם הם שנקראו כל אחד שהוא בעל חסד, אבל איש אמונים מי ימצא. הן שתהיה האמונה בו ית' צריך שיהיה שהוא מאמין באמונה שלימה, הן שתהיה האמונה שהוא נאמן בכל עסקיו והנהגתו דבר זה מי ימצא. ודבר זה נתבאר ג"כ למעלה אצל באורח צדקה חיים ודרך נתיבה אל מות, כי הצדקה נקראת אורח שהוא רחב עד שהרבה מהלכים בה וכמו שנתבאר בנתיב גמילות חסדים ע"ש, אבל האמונה שלא ישנה באמונתו ודבר קטן שהוא משנה הוא יוצא מן האמונה...

תולדות יעקב יוסף, פר' כי תבא: ובזה נ"ל מה שאמרו חז"ל (ברכות יח ב) רשעים בחייהם קרוים מתים. ר"ל שהם רק חומר בלא צורה כגוף בלא נשמה, וכל זמן שיש להם דביקות עם צדיקים שבהם שהוא צורה לחומרם, אז יש חיות לגוף על ידי הנשמה. מה שאין כן כשנפרד הגוף מן הנשמה, וודאי נק' מת. וז"ש (אבות פ"ב מ"ג) אל תהי' רשע בפני עצמך, וק"ל. העולה מזה, כ[ש]נפרד החומר מהצורה נקרא מיתה כנזכר... והנה הקליפה שרי בחיבורא ומסיימ' בפרודא, כנזכר בסבא (זח"ב צה א). וה"נ השמחה שאינו לשם שמים רק בקליפות בין בעלי החומר, שרי בחיבורא באהבה ואחוה, ומסיימין בפרודא למי אוי למאחרין על היין (משלי כג, ל), מה שאין כן בקדושה את והב בסופה (במדבר כא יד, עי' קידושין ל ב).

(6) **שמות מ, יז:** וַיְהִי בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בֶּשֶׁנָּה הַשְּׁנִית בְּאֶתֶד לַחֹדֶשׁ הַיּוֹקֵם הַמִּשְׁכָּן. **במדבר רבה (וילנא) פרשה א סימן י (פרשת במדבר):** [א, מו] ויהיו כל הפקודים שש מאות אלף וגו', את מוצא המנין הזה שוה למנין שנמנו ישראל במלאכת המשכן שנאמר וכסף פקודי העדה וגו' והוא היה בשנה ראשונה שהרי כשקבלו י' הדברות מיד עלה משה לקבל הלוחות וחטאו על מעשה העגל ומיד עשו משכן והוקם באחד בניסן בשנה שנייה שנאמר (שמות מ) ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן ואימתי היה המנין הזה באחד באייר בשנה שנייה שנאמר ואת כל העדה הקהילו וגו' באותו מנין שמנאן כשיצאו ישראל ממצרים בחמשה עשר בניסן כמה היו שש מאות אלף רגלי הגברים לבד מטף וכשבא למנות בשנה שנייה באחד לחדש השני הוא מוצא אותן יתירים שלשת אלפים וחמש מאות וחמשים ואין אנו יודעים

(1) **שמו"ר נא, א:** "איש אמונות רב ברכות" אתה מוצא, כל מי שהוא נאמן הקב"ה מביא ברכות על ידיו, מי שאינו נאמן ואץ להעשיר לא ינקה, 'איש אמונות' זה משה, שהוא נאמן של הקב"ה... הוי 'איש אמונות רב ברכות' שכל הדברים שהיה גזבר עליהם היו מתברכים לפי שהוא נאמן ואץ להעשיר לא ינקה' זה קרח שהיה לוי ובקש ליטול כהונה גדולה".

(2) **תלמוד בבלי תענית דף ח,ב** [ובאופן דומה שם, ב"מ דף מב,א]

אמר רבי יצחק: אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין, שנאמר יצו ה' אתך את הברכה באסמיק. תנא דבי רבי ישמעאל: אין הברכה מצויה אלא בדבר שאין העין שולטת בו, שנאמר יצו ה' אתך את הברכה באסמיק. תנו רבנן: הנכנס למוד את גרנו אומר: יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתשלח ברכה במעשה ידנו. התחיל למוד אומר: ברוך השולח ברכה בכרי הזה. מדד ואחר כך בירך - הרי זו תפלת שוא. לפי שאין הברכה מצויה לא בדבר השקול ולא בדבר המדוד ולא בדבר המנוי אלא בדבר הסמוי מן העין.

(3) **זוהר ח"ב, דף רכא,ב** **עם פי' הסולם מאמר 'אלה פקודי המשכן', אות כט**

תא חזי משכנא דא קיימא בחושבנא ובגין כך אצטריך לצלותא דמשה דישרי עליה ברכאן דכתיב 'ויברך אותם משה' ומה ברכה בריך לון יהא רעוא דתשרי ברכה על עובדיו ידיכון וברכאן לא שראן על האי חושבנא עד דאקשר ליה משה במשכנא דלעילא דכתיב 'אלה פקודי המשכן משכן הערות אשר פקד על פי משה' דאי לאו דאתעבד חושבנא על ידא דמשה לא יכלין אינון למעבד חושבנא.

(4) **ספר הישר, יא:** "ידענו, כי הבורא אחד והנבראים רבים, וכל אשר ירחקו הנבראים מן הבורא ירבו, וכל אשר יקרבו ימעטו, כאשר הענפים רבים והעיקר אחד, וכל אשר ירחקו הענפים מן העיקר ירבו וישתרגו, וכל אשר יקרבו ימעטו". **[ספר הישר** הוא ספר מוסר שחובר כנראה בספרד במאה ה-13, בידי ר' **זרחיה היווני** [ראה חיד"א, שם הגדולים, מערכת ספרים, ערך "ספר הישר" (עמ' 68)]. החיבור דן בנושאים העיקריים של תורת המידות היהודית: אהבת ה' ויראתו, תשובה, תפילה ומעשים טובים].

אלו היתירים אם מונה להם עשרים מראש חדש ניסן של שנה שנייה ליציאתם ממצרים או מונה להם עשרים מראש השנה שהוא ר"ח = ראש חודש = תשרי והוא שנה ראשונה ליציאתם ממצרים צא ולמד מן האדנים שנא' (שם / שמות / לח) וכסף פקודי העדה מאת ככר וגו' בקע לגלגולת מחצית השקל וגו' אימתי הביאו השקלים ממחרת יום הכפורים ולשני בקרים הביאו כל הנדבה למלאכת המשכן שנאמר (שם / שמות לו /) והם הביאו אליו עוד נדבה וגו' ואם אתה אומר שלא מנו לאותן שיצאו ממצרים שהיו פחות מבן עשרים לא מנו להם עשרים שנה עד חדש ניסן של שנה שנייה אם כן את מוצא בשקלים שלשת אלפים וחמש מאות וחמשים שקלים יתרים אלא מה יש לך לומר מתשרי מנו להם עשרים שהוא ראש השנה לברייתו של אדם הראשון ולכך כלל החשבון כך, להודיענו שהרי נכנסו חדש אחד בשנה שנייה לצאתם ממצרים ולא נתוספו אותן של עשרים שנה במנינם על אותן שנתנו לאדני המשכן לומר לך שאין מונין להן מניסן אלא מתשרי.

(7) **יבמות מט,ב:** ...תניא: כל הנביאים נסתכלו באספקלריא שאינה מאירה, משה רבינו נסתכל באספקלריא המאירה.